

VARBOLA LASTEAED - ALGKOOLI LASTEAIA OSA ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. ÜLDSÄTTED	3
2. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	3
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLESANNE JA EESMÄRGID	4
3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk.....	4
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED.....	5
5. ÕPIKÄSITUS	6
6. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	6
6.1 Õppe-aasta töökorraldus	6
6.2 Päevakava ja planeerimine.....	7
6.3 Lasteaia õppeaasta tegevuskava, eesmärgid ja ürituste ajaline plaan	7
6.4 Rühma õppeaasta tegevuskava koostamine ja struktuur.....	8
6.5 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine	9
6.6 Õppekäikude korraldamise alused	10
7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS	10
7.1 Arenguestluste läbiviimine	11
7.2 Arengu hindamise tulemuste fikseerimine meie lasteaias:	12
7.3 Kooliks ettevalmistus.....	12
7.4 Koolikohustuse edasilükkamine	13
7.5 Koostöö kooliga	14
8. ERIVAJADUSTEGA LASTE TOETAMINE JA PÕHIMÕTTED	14
9. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA.....	16
10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	17

1. ÜLDSÄTTED

- 1.1 Varbola Lasteaia (edaspidi *lasteaed*) õppekava on osa Varbola Lasteaed – Algkooli (edaspidi *aedkool*) õppekavast.
- 1.2 Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis suunatud lapse arenemisele ja kasvamisele lasteaias. Õppekava lähtub lasteasutuse liigist, eripärast ning on vastavuses Koolieelse Lasteasutuse Seaduse ja Koolieelse Lasteasutuse Riikliku õppekavaga.
- 1.3 Lasteaia õppekava on koostatud ja arendatud kõikide lasteasutuse pedagoogide osalusel ning sellesse on kaasatud vanemad.
- 1.4 Lasteaia õppekava läbinule annab aedkool välja koolivalmiduskaardi.
- 1.5 Lasteaed on munitsipaallasteasutus, mille pidajaks on Märjamaa Vallavalitsus. Lasteaed on avatud tööpäevadel 07.00 – 18.30.
- 1.6 Õppe- ja kasvatustöö sisu, tegevusvaldkondade eesmärgid ning lapse arengu eeldatavad tulemused tegevusvaldkondade lõikes on esitatud **õppekava II ja III osas** eraldi vanuseti. **II osas on** välja toodud laste üldoskused (mänguoskused, tunnetustegevused ja õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused) vanuseti ja koolivalmiduse kriteeriumid.

2. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

1965. aastal avati Varbola Lastepäevakodu kahekorruselises majas, selleks kohandati kolm korterit. Lasteaed kuulus Varbola sovhoosile. Kolmas rühm moodustati 1978 aastal ja jagunes üheks sõimerühmaks ning kaheks aiarühmaks. 1987.a. septembris sai valmis uus hoone külakeskuses nii koolile kui lasteaia rühmadele. 2009. a kujundati kool ja lasteaed ümber üheks asutuseks: Varbola Lasteaiaks-Algkooliks. 2001. aastast on Varbola Lasteaed 2-rühmaline.

Lasteaias väärtustatakse lapsekesksust, mängulisust, keskkonnasäästlikkust, turvalisust, tervislikkust, omanäolisust, loovust, avatust, hoolivust ning lugupidamist nii enda, kui teiste suhtes.

Lasteaed on kaheühmaline 1,5 – 7 aastastele lastele alushariduse omandamist võimaldav lasteasutus, mis loob lastele soodsad tingimused kasvamiseks ja arenemiseks ning toetab lapsevanemate tegevust lapsele alushariduse omandamise võimaldamisel.

Lasteaial on olemas oma logo ja ühine tunnuslause kooliga „*Siin igaiühe jaoks on koht, siin puudub hirm ja oht. Siin kodune on olla koos, koos tegutseda kõigil soov*“.

Lasteaed asub looduskaunis kohas. Lasteaial on suur õueala, mis pakub lastele ning pedagoogidele erinevaid võimalusi mängudeks ja soodustab aktiivset tegutsemist ning liikumist värskes õhus. Õuel on kaasaegsed mänguattraksioonid.

Meie lasteaed **peab oluliseks** oma lähiümbruse ja ajaloo tundmist. Asume veekogu, metsatuka ja Varbola Linnuse vahetus läheduses. Meil on tihe koostöö kogukonna ning Varbola raamatukoguga. Väike sõbralik kollektiiv ja pedagoogid, kes armastavad oma tööd. Lastele võimaldatakse individuaalõpet arvestades tema huvi ja võimeid. Meil on õppeklass koos interaktiivse tahvliga mis võimaldab kasutada digitaalseid õppemänge ja arendada laste loovust kasutades IKT vahendid.

Lasteaia tähistatakse traditsiooniliselt rahvakalendritähtpäevi ja riiklikke pühasid. Lasteaiale annavad näo pikaajalised traditsioonid nagu tarkuse- ja õpetajapäeva tähistamine, mihkripäeva oksjon, isade-, emade-, mardi- ja kadripäev, adventihommikud, pidulik jõululõuna, jõulupeod, jõululaat, poiste- ja tüdrukute nädal; Eesti Vabariigi sünnipäev, koolisaatmispidu ja koolivalmidusmäng ning öölasteaed koolieelikutele, kuuse ärasaatmine. 2016 aastast osaleb lasteaed "KIUSAMISEST VABA LASTEAED" projektis.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLESANNE JA EESMÄRGID

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärk

Lasteaia **peamine eesmärk** on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös, pakkudes läbi mänguliste tegevuste alushariduse omandamist. Üldeesmärgist lähtuvalt on lasteaia töötajate **missiooniks** toetada laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas emotsionaalset arengut, mille tulemusel:

- kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, eetiline käitumine ning algatusvõime;
- tekib loomulik huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritsevast elust, loodusest ja ühiskonna nähtustest ning tekivad esmased tööharjumused;
- soodustatakse lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;
- areneb kehaline aktiivsus ja tekib arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- areneb mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustegevus toimub lasteaia õppekava alusel kasutades erinevaid pedagoogilisi lähenemisi:

- toetudes J. Käisi üldõpetuse kui Hea Alguse metoodikale;
- kasutades elemente nii Maria Montessori ja Waldorf pedagoogikast;
- rakendades avastus- ja õuesõppe meetodeid.

Tööviiside ja meetodite valikul arvestame enim üldpedagoogilisi põhimõtteid, kus lasteaia õppe- ja kasvatustöö temaatika jälgib aastaegade vaheldumise rütmilisust, rahvuslikke tähtpäevi, üldõpetust ning lastele huvipakkuvaid teemasid. Lapse põhitegevuseks on MÄNG. Meie igas tegeluses on mäng ja õppimine nii tihedalt käsikäes, et laps omandab teadmised endalegi märkamatuult.

Õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks on loodud kaasaegne, vajalike vahenditega kasvu- ja õpikeskkond. Aktiivselt kasutatakse õppetegevustes arvutit, projektorit, nutiseadmeid ja võimalusi, mis nende vahendite kasutamisega kaasnevad. Toimuvad robotikategevused, kus lapsed tegelevad ka programmeerimisega, kasutatakse harivaid lego klotse ja Bee-Bot roboteid.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestame:

- lapse **individuaalsust** ja tema **arengupotentsiaali**, kus laps tuleb toime, vastavalt oma vanusele ja arengutasemele igapäevaelu toimingute- ja eneseteenindamisega. Sealhulgas **soolist võrdõiguslikkust**. Sooline võrdõiguslikkus tähendab, et tüdrukutel ja poistel on ühesugused võimalused ja õigused ning vastutus oma tegude eest.
- lapse **tervist**, mille tulemusel laps väärtustab tervislikke eluviise;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist **soodustava keskkonna loomist**, mille abil laps omandab eakohasel tasemel põhinevad oskused ja vilumused;
- **mängu kaudu õppimist** – kus lapsel kujuneb soov õppida ning tal tekib huvi ja uudishimu erinevate tegevusvaldkondade vastu; laps tegutseb ja õpib oma rütmis. Rakendame tasakaalustatud päeva põhimõtet. Lapse igakülgsete teadmiste ja oskuste arendamine toimub loomulikul teel läbi tegutsemise.
- **üldõpetuslikku tööviisi ja lapsekeskset metoodikat**, kus laps on oma tegemistes loov, algatus-, valikuvõimeline, paindlik ning mänguhimuline; lapse huvidest lähtudes, teadmiste ja oskuste arendes tullaakse läbitud teemade ja õppesisu juurde tagasi ning käsitletakse neid mitmekülgsemalt, laiemalt või konkreetsele nähtusele/oskusele keskendudes.
- **kodu ja lasteasutuse koostööd**, kus lapsele on tagatud turvatunne ja eduelamused;
- humaanseid ja demokraatlikke **suhteid**; mõtlemis- ja probleemilahendamisoskuste, eneseväljendamis-, koostöö- ja suhtlemisoskuste, empaatiavõime ja iseseisvuse arendamine;

- **Eesti kultuuritraditsioone ja muusika väärtustamist** ning teistest rahvustest laste kultuuri eripära.
- **Hea Alguse põhimõtteid** – hommikuring; õppimine mängu kaudu; individualiseeritud õpikogemused; valikute tegemine; perekonna osalemine.

5. ÕPIKÄSITUS

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise kaudu. Õppe- ja kasvatustegevuse arendamisel arvestame laste eripära : võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit.

Õpetaja loob lapse arenguks toetava keskkonna ja on lapse jaoks suunaja. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima. Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et laps oleks suuteline:

- kavandama oma tegevust, tegema valikuid ning tehtut analüüsima;
- seostama uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutama omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutlema omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hindama oma tegevuse tulemuslikkust;
- tundma rõõmu oma ja teiste õnnestumisest ning toime tulema ebaõnnestumistega;
- tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

6. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustöö lasteaias toimub rühma päevakava ja lasteaia õppekava alusel. Õpetamine lähtub üldõpetuslikest ja mängulistest põhimõtetest, mille aluseks on lasteaia õppekavas olevad õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad. Loovus, lapsepärassus ja elulähedus on need märksõnad, millele toetume oma igapäevases tegevuses.

Õppe- ja kasvatusprotsess toimub lasteaias eesti keeles. Muukeelsete laste puhul toimub keeleõpe teiste tegevustega lõimides ehk siis loomuliku keeleomandamise protsessi käigus. Märjamaa valla logopeed töötab lasteaias ühel korral nädalas.

6.1 Õppe-aasta töökorraldus

Õppeaasta algab 01. septembril ja kestab 31. augustini. Pedagoogilise nõukogu otsusega toimub süvendatud õppetöö 15. septembrist 15. maini. Septembrit käsitletakse laste seisukohalt kui

sisseelamise- ja laste arengu uurimise perioodi, kus põhirõhk on suunatud mängule ja selle kaudu laste tundmaõppimisele ning sõbralike suhete kujundamisele. Suvekuudel 30. maist kuni 31. augustini, jõulude ja aastavahetuse perioodil ning koolivaheaegadel on rühmades tegevuse planeerijaks laps. Sellel perioodil nädalaplaane ei koostata, rõhk on käelisel tegevusel ja omandatud teadmiste kinnistamisel. Õpetaja on vaatleja ja uurija, kes sekkub laste tegevustesse vaid vajadusel või lapse palvel. Üldiseks tegevuseks on mäng ning viibimine värskes õhus. Suveperioodi jääb ka töötajate puhkus.

6.2 Päevakava ja planeerimine

Lasteaed on avatud 7.00 – 18.30. Pärast pooleteist tunnist kogunemisaega alustatakse kell 8.30 hommikuringiga, millele järgneb hommikusöök. Seejärel jätkub töö vastavalt rühma päevakavale, kus on kindlaks määratud söögiajad ja puhkeaeg ning muusika- ja liikumistegevuste algused. Õppetegevusi viib läbi õpetaja vastavalt oma rühma vajadustele ja võimalustele. Lasteaia päevakava on paindlik ja võimaldab lastele sujuvat üleminekut ühelt tegevuselt teisele. Igapäevatoimingud kõigis rühmades vahelduvad laste vabategevuse, mängu ja pedagoogi kavandatud õppe-kasvatustegevusega. Päevakavasse kuulub samuti õuesolemise-, söögi- ja puhkeaeg mis on kindlatel aegadel, vastavalt rühma vanusele. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks võimalikult palju värskes õhus ja kasutaks aktiivselt liikumist soodustavaid vahendeid. Liikumisõpetaja viib õuealal läbi liikumis- ja osavusmänge. Rakendatakse õuesõppe metoodikat. Lapsed viibivad võimalusel iga päevaselt 2 x päevas õues.

Rühmade tegevus- ja päevakavasid korrigeeritakse iga õppeaasta alguses vastavalt rühma laste vanusele ja lasteaia päevakavale.

Õppe-ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad (kodulooline põhimõte).

Rühmade tegevus- ja päevakavad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga õppeaasta algul.

6.3 Lasteaia õppeaasta tegevuskava, eesmärgid ja ürituste ajaline plaan

Iga õppeaasta alguses koostavad direktor koostöös klassi- ja rühmaõpetajatega aedkooli **tegevuskava (üldtööplaani)** mis võetakse vastu õppenõukogu otsusega ja kinnitatakse aedkooli direktori poolt hiljemalt 30. augustiks. Lähtuvalt aedkooli tegevuskavast koostavad rühmaõpetajad ELIIS-i keskkonnas hiljemalt **15. septembriks** oma **rühma aasta tegevusplaani**. Rühma tegevusplaani koostatakse ELIIS-i keskkonnas õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi alla ja need kuuluvad aedkooli tegevuskava juurde.

Lasteaia ürituste plaan ja nädalateemad koostatakse **koostöös klassiõpetajate- ja lasteaia pedagoogidega**. I poolaasta üritused ja nädalateemad kinnitatakse septembri õppenõukogus ning II poolaasta jaanuaris. Ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta eesmärkidest, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ning laste huvidest ja pedagoogide ettepanekutest. Plaan lisatakse igal õppeaastal aedkooli üldtööplaani/tegevuskavale lisana.

6.4 Rühma õppeaasta tegevuskava koostamine ja struktuur

Rühma meeskond püstib iga õppeaasta alguseks **ELIIS-s hiljemalt 15. septembriks** rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid; põhimõtted; korraldus õppeaastaks ning oma rühma iseloomustuse.

Rühma aasta tegevuskava kinnitab direktor ja seda tutvustatakse ning arutatakse lastevanematega läbi sügisesel lastevanemate koosolekul. Kevadisel lastevanematekoosolekul antakse tegevuskava täitmisest tagasisidet.

Rühma tegevuskavad on paindlikud so õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi jne vastavalt vajadusele seda ühiskonnast või keskkonnast tingitud muudatustele. Muudatused kajastatakse õppe- ja kasvatustegevuste päevikus ELIIS-i keskkonnas ja aasta tegevuskava kokkuvõttes.

Konkreetsed tegevused planeeritakse nädalaks, tegevusi seob **nädalateema**. Nädalas toimuvad tegevused hõlmavad nii seni õpitu kordamist kui uue õppimist. Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse erinevaid tegevusliike.

Konkreetses kuu- või nädalaplaan mille kinnitab direktor, tehakse nädal ette, et jätkata laste huvi (või huvi lõppemist) antud teema kohta ning laste poolt välja pakutud teema arendust. Õppekasvatuse protsessis läbib nädala või kuu teema kõiki planeeritud tegevusi. Teema areng (teema pikkus, põhjalikkus, arengu suund) oleneb konkreetsest rühmast ja laste huvist. Teemade planeerimisel võetakse aluseks rahvakalender, aastarütm, päevakajalised sündmused, laste huvid ning lasteaia traditsioonid ja sündmused. Rühma nädalaplaan on kättesaadav lapsevanemale rühma infostendil ja ELIIS - keskkonnas.

Õppetegevused juhenduvad kuu/nädalateemast, millega seotakse kõigi valdkondade sisu ja üldoskuste eesmärgid. Õppetegevused rühmades toimuvad nii tegevusvaldkonniti, kui ka komplekstevõrgustena. Õppetegevusi viiakse läbi kogu rühmaga, grupiti või individuaalselt. Võimalikult palju õppetegevusi toimub õues. Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse kõiki tegevusliike.

Tegevusliigid õppe- ja kasvatuse protsessis on :

1) **vaatlemine ja uurimine** - vaatlustes osalemine; õppekäikudel osalemine; arutlemine, vestlemine; katsete tegemine; mudelite, plaanide koostamine; laste teatmeteoste kasutamine jm.

2) **kuulamine ja kõnelemine** - lastekirjanduse ettelugemine; luuletuste päheõppimine; laste jutustamine; lavastusmängude mängimine; nukumängude mängimine; sõna-ja häälikumängude mängimine; vestlemine; situatsioonimängude mängimine jne

3) **võrdlemine ja arvutamine** - esemete, nähtuste ja omaduste võrdlemine; hulkade ja suuruste võrdlemine; sorteerimine, järjestamine, mõõtmine; liitmine, lahutamine; matemaatiliste jutukeste koostamine; täringumängude koostamine; loto-, doomino- ja mosaiikmängude mängimine jm.

4) **lugemine ja kirjutamine** - tähtede nimetuste tundmaõppimine; sõna häälimine; häälikute asukoha ja pikkuse määramine; hääliku-ja sõnamängude mängimine; tähtede ladumine sõnadeks; suurtrükitähtede kirjutamine; mustrite joonistamine; värviraamatute värvimine; raamatute uurimine; lausete koostamine; sõnade, lausete, juttude lugemine jm

5) **kujutavad tegevused** - joonistamine erinevate vahenditega (pliiats, pastell, õlikriit, süsi jt.); maalimine erinevate värviliikidega (akvarell, guašš, tempera jm.); voolimine mitmesugusest materjalist (savi, vaha, liiv, taigen, plastiliin, lumi jm.); meisterdamine mitmesugusest materjalidest; mitmesuguste eri- ja segatehnikate kasutamine ning trükkimine; lõikamine ja liimimine; mustrite kujundamine (paberist, looduslikust materjalist); muusikaliste muljete visuaalne kujutamine jm.

6) **muusikalised tegevused** – laulmine; muusika ja loodushäälte kuulamine; muusikaliste ja lauamängude mängimine; fantaasialiikumine; rütmimängude mängimine; tantsimine; rütmi- ja lihtsatel viisipillidel mängimine

7) **liikumistegevused** - matkiv, süžeeiline ja fantaasiavõimlemine; põhiliikumiste harjutamine; pallimängimine; liikumismängude mängimine; sportmängude elementidega mängude mängimine; matkamine; suusatamine, kelgutamine; jalgrattaga sõitmine jm.

Lastele võimaldatakse, silmas pidades nende arenguvajadusi, piisavalt mänguaega. Lähtuvalt laste vanusest on loimitud õppe- ja kasvatustegevuste soovitatav ajaline kestus.

- 1,5 – 3 aastastel 15 minutit
- 3 – 5 aastastel 25 minutit
- 5-7 aastastel 35 minutit.

Tegevuste aeg keskmiselt päevas:

- 1,5 – 3 aastastel 10 – 30 minutit
- 3 – 5 aastastel 30 – 50 minutit
- 5-7 aastastel 50 minutit – 2 tundi

6.5 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine

Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik elektrooniline dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Päevik on arvestatud üheks õppeaastaks igale rühmale. Õppeaasta alguses kinnitab direktor päeviku.

Läbi viidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad päevikus nädalatena järgnevalt:

- **Päevakirjeldus** - läbiviidud õppetegevuste kohta teevad õpetajad sissekanded tööpäeva lõpus. Sissekanded on kooskõlas nädalakavas planeerituga.
- **Muud tegevused** (*siin on mõeldud organiseeritud huvitavad lisategevused, mis on toetanud nädala eesmärkide rakendumist*)
- **Päeva kokkuvõte/ analüüs.** Päeva eesmärkide analüüs on lühike ja konkreetne. Kajastuvad kavandatud õppetegevustes esile tulnud muudatused. Lasteasutuse direktor kindlustab elektroonilise päeviku arhiveerimise.
- **Puudujate märkimine**

6.6 Õppekäikude korraldamise alused

- Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega.
- Õppekäigud planeeritakse õppeaasta alguses ja fikseeritakse rühma aasta tegevuskava temaatilises aastaplaanis. Vajadusel võib planeeritud õppekäike muuta.
- Õppekäigu valmistavad ette õpetajad, kaasates lapsevanemaid ning arvestades soovituslikke marsruute, laste vanust jms.
- Õppekäik toimub õppetöö ajal soovituslikult ajavahemikus 9.00 – 12.00 (13.00), õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast.
- Õpetajad informeerivad lapsevanemaid õppekäigule minekust, vajadusel palutakse vanemate abi.
- Õppekäigu korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Õppekäiku saatvad õpetajad vastutavad laste elu ja tervise eest. Õppekäigus osalejad (lasteaia töötajad ja lapsed) kannavad helkurveste.
- Õpetajad teavitavad direktorit (või tema asendajat) õppekäigule minekust. Teavitamine sisaldab õppekäigule mineku kuupäeva ja kellaaega, õppekäigu sihtkohta ja korraldavate õpetajate nimesid. Direktori käskkirjaga määratakse õppekäigu eest vastutajad.
- Rühma õppekäigul peab lapsi saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste arvuga. **Vähemalt iga seitsme lapse kohta** üks pedagoog.

7. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMINE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduse väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Hindamisel on aluseks eeldatavad üldoskused ning õppe-ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Koolivalmidus-, arengu- või kõnekaart on elektrooniline ja täidetakse ELIIS-i keskkonnas. Iga lapsele on võimalik kirjutada tagasisidet tema vanematele kasutades selleks lahtrit „personaalne kommentaar“.

Lapse arengu analüüsimise **eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta**, mida saab jagada pedagoogidega, vanematega, lapsega ja kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülset arendamist.

Selleks:

- 1) lähtutakse lapse arengu jälgimisel tema individuaalsest arengust ja koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava lisana toodud eeldatavatest üldoskustest ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemustest (vt õppekava II osa) ;
- 2) jälgitakse kogu õppe- ja kasvatusprotsessi kestel igapäeva tegevuste ja mängu kaudu /erinevate meetoditega laste tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanute, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, samuti laste kõlbelist ja esteetilist arengut (vt üldoskused õppekava II osa).
- 3) Logopeed uurib iga õppeaasta algul (septembris ja oktoobris) kõikide lasteaia käivate laste kõnet ja teavitab vanemaid logopeedilise abi vajadusest. Logopeed selgitab välja kõneliste ja arenguliste erivajadustega lapsed. Teavitab lapsevanemat, kui lapsel on vajadus osaleda logopeedilistes tegevustes. Logopeed määrab abi vajavate lastega töötamise ajakava ja koostab lapsele logopeedilise abi plaani. Logopeedi arendustegevused toimuvad individuaaltegevustena. Direktor kinnitab logopeedilist abi saavate laste nimekirjad käskkirjaga.
- 4) Kevadel läbiviidav koolieelikute **koolivalmidusmäng** on teine arengut näitav tegevus, kus vanem näeb oma lapse kooliküpsust.
- 5) Rühmaõpetajad pakuvad vähemalt üks kord õppeaastas lapsevanemale välja võimaluse vestelda koos lapse arengust **arenguvestlusel**. Sellisel vestlusel vahetavad õpetaja ja lapsevanem informatsiooni toetudes lapse eeldatavatele arenguoskustele; arengumängule ning vajadusel lepivad kokku edasise koostöö eesmärkides. Vestluse läbiviimine fikseeritakse lapse individuaalsele arenguoskuste kaardil ELIIS keskkonnas.
- 6) Arenguvestlused koolieelikute vanematega toimuvad jaanuaris, teiste vanematega aprillis.

7.1 Arenguvestluste läbiviimine

Õpetaja ettevalmistus:

- informatsiooni kogumine lapse arengu kohta;
- lapsevanemale vestluseks küsimuste koostamine;
- lapsevanemale ja õpetajale vestluse aluseks küsitlusleht
- lapsevanema vestlusele kutsumine vähemalt 2 nädalat enne vestluse toimumist;
- kokkuleppimine meeskonna liikmetega, kelle osalemine vestlusel on vajalik.

Arenguvestluse läbiviimine:

- sissejuhatuse meeldiva õhkkonna loomine;
- lapsevanemale antav tagasiside lapsest on positiivne, heatahtlik, aus, siiras, tunnustades lapse püüdlusi;
- probleemide esitamine on konkreetne, tuginedes sisaldavale materjalile;
- küsitakse lapsevanema arvamusi, selgitusi, ettepanekuid;
- pakutakse omapoolseid soovitusi õppe- ja kasvatustöö küsimustes;
- vestlusest peaks jääma positiivne kogemus ja saadud info konfidentsiaalne.

Tulemus:

- Usalduse loomine lapsevanemaga.
- Kooskõlastatakse nägemus lapse arenguks.
- Sõnastatakse koos lapse arengut toetavad eesmärgid, kokkulepped, mis on kooskõlas lapse arengu eeldatavate tulemustega.
- Kirjalik lühikokkuvõte.
- Tagasiside lasteaia kohta ja ettepanekud direktorile.

7.2 Arengu hindamise tulemuste fikseerimine meie lasteaias:

- Igapäevane elektrooniline rühmapäevik.
- Elektroonilise arengukaardi täitmine.
- Rühma laste arengu hindamise analüüs õppeaasta lõpul, mis on osa rühma õppekasvatustöö analüüsist.
- Lapse arengumapp
- Lapsevanem saab oma lapse tulemuslikkusest igapäevavestlusel tagasisidet. Vajadusel fikseeritakse tähelepanekud lapse arengukardil.

7.3 Kooliks ettevalmistus

Lapse ettevalmistamine kooliks algab juba enne lasteaeda tulekut ja jätkub ühtse järjepideva protsessina kuni kooli minekuni. Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanute selgitusi ja korraldusi. Lasteaed lähtub riiklikus õppekavas ettenähtud lapse arengu eeldatavatest oskustest (vt õppekava II osa). 6 -7 aastase lapse arengu eeldatavatele tulemustele tuginedes selgitatakse välja lapse tugevamad ja nõrgemad küljed ning parendustegevused. Analüüsitakse lapse koolivalmidust, mida

laps peaks olema omandanud kooliminekuks ehk, siis 7aastaseks saades. Koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi vältel. Koolivalmiduse hindamine toimub lapse arengu jälgimise põhjal, millest võtavad osa ka lapsevanemad, kes on lapse arengu eest vastutavad. Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi vaatluseid kogu aasta jooksul ja arengumäng. Koostöös lasteasutuse personaliga viiakse läbi kevadel koolivalmidusmäng, mille läbiviimisel on lapsevanema kohalolek vajalik. Vaatlustulemuste, lapse arengumapi, arengumängu ja koolivalmidusmängu põhjal vormistatakse ELIIS-i keskkonnas koolivalmiduskaart ning antakse tagasiside lapsevanemale.

Koolivalmiduskaardi koostamine

Koolivalmiduskaardi vormi töötab välja lasteasutus ise, lähtudes Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas olevate eeldatavate üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade tulemustest, kohandades seda oma asutuse lapse arengu hindamise dokumentatsiooniga. Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

7.4 Koolikohustuse edasilükkamine

Lapse vanemaid, kelle laps ei ole saavutanud koolimineku ajaks mingitel põhjustel koolivalmidust, teavitatakse võimalusest taotleda koolipikendust. Lapsevanem võib taotleda maakonna nõustamiskomisjonilt koolikohustuse täitmise edasilükkamist ühe aasta võrra. Koolikohustuse edasilükkamine toimub sotsiaalministri 27.05.1999 määrusega nr. 41 kehtestatud tingimustel ja korras. Lapsed saavad aasta koolipikendust vastavalt Rapla maakonna nõustamiskomisjoni otsusele, mis on seotud Rapla maakonna Rajaleidja keskusega. Lähtudes nõustamiskomisjoni otsusest jätkavad koolipikendust saanud lapsed õppimist kas individuaalse õppekava alusel või jätkatakse nende õpetamist tavaõppekava järgi.

Koolipikenduse küsimustes nõustatakse vanemat ning tagatakse lasteaiakoht sobivas vanuserühmas.

Koolikohustuse edasilükkamise taotlemiseks esitab lapsevanem nõustamiskomisjonile järgmised dokumendid:

- avaldus;
- lapse sünnitunnistuse koopia;
- arsti kirjalik otsus (väljavõte tervisekaardist ja ravi/ taastusravi plaan);
- koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse kohta pedagoogi koostatud iseloomustus või lapse arengu kirjeldus;
- koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse joonistustööd .

Avaldust koolikohustuse edasilükkamiseks saab lapsevanem nõustamiskomisjonile esitada

alates jooksva aasta 01. märtsist ning otsus tuleb teha hiljemalt 25. maiks.

Koolikohustuse edasilükkamise otsuse teeb Raplamaa Rajaleidja keskuse nõustamiskomisjon ja annab välja vastava kirjaliku tõendi. Koolikohustuse täitmise edasilükkamise otsuse saanud **lapsele koostatakse vajadusel individuaalne arenduskava (IAK).**

Kõik vajalikud dokumendid tuleb **Raplamaa Rajaleidja keskuse nõustamiskomisjonile** esitada hiljemalt

1. Üks nädal enne komisjoni istungi toimumist.
2. Vanema taotlusel võib 1. klassi vastu võtta koolikohustuslikust east noorema lapse, kui nõustamiskomisjon või lasteasutus, kus laps käib, on hinnanud lapse koolivalmidust ja soovitanud kooli õppima asumist ning vanem on Märjamaa Vallavalitsust õppima asumise soovist teavitanud enne käimasoleva aasta 1. maid. Kui vanem teavitab vallavalitsust õppima asumise soovist pärast käimasoleva aasta 1. maid, võib kool võtta selle lapse õpilaseks vastu vaba õppekoha olemasolul.

7.5 Koostöö kooliga

- Lasteaiaõpetajate ja klassiõpetajate ümarlaud 2x aastas
- Klassiõpetaja osalemine koolieelikute rühma koosolekul.
- Ühisüritused kooliga.
- Eelkooli tunnid.
- Info vahetamine

8. ERIVAJADUSTEGA LASTE TOETAMINE JA PÕHIMÕTTED

Lasteaed pakub hariduslike erivajadustega (HEV) lastele pere toetamiseks olemasolevate võimaluste piires igakülgset kaasabi. HEV lastele on loodud arengu-ja õppimisvõimalused sobitusrühmas. Erivajadusega on laps, kellele on spetsialist diagnoosinud mõne füüsilise, vaimse või sensoorse puude või käitumishäire. Samuti kuuluvad siia alla eriandekusega (näiteks muusikaline eriandekus) lapsed, teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja ka erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed. Lapse erivajadusest annavad teada lasteasutuse direktorile lapse vanemad. Koostöös direktoriga leitakse konkreetsele lapsele talle sobivaim rühm lasteasutuses ja aidatakse toime tulla alushariduse omandamisega, lapsele võimalikul parimal viisil talle kahju tekitamata. Tehes võimaluste piires muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas.

Lasteaed lähtub erivajadustega laste kasvatamisel/õpetamisel alljärgnevatest põhimõtetest:

- laps saab osa toetavast kasvukeskkonnast, praktiliste oskuste õpetamine

- laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma võimetele;
- õpetada mängima koos teiste lastega
- omandab teadmisi vastavalt tema arengutasemele, arengukiirusele ja võimete piires.

Logopeed, viies läbi iga aastast kõne uurimist fikseerib kõnepuude olemasolu. Lapse arengu jälgimisel saadud tulemustest teavitavad õpetajad lapsevanemaid perevestlusel. Õpetajad lähtuvad erivajadustega laste õpetamisel lasteasutuse õppekava erivajadustega laste toetamise ja õpetamise eesmärgist ja põhimõtetest, kui erispetsialistide poolt ei ole muid ettekirjutusi või soovitusi tehtud. Vajadusel koostatakse erivajadusega lapsele koostöös pere- ja erispetsialistidega individuaalne õppekava (IAK) arvestades lapse erivajadusi ja arengutaset.

Tegevused laste arengu toetamiseks toimuvad kolmel tasandil.

I tasand - Erivajadustega laste märkamise ning välja selgitamisega tegelevad rühmaõpetajad ja eripedagoog-logopeed. Laste erivajaduste ja eripärade väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilist ja psühholoogilist hindamist, lapse käitumise vaatlust ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist.

Koostöö lapsevanemaga: kui erivajadustega last on märgatud ja tema arengutaset hinnatud, tuleb teha vahekokkuvõtte ja lapse hetketaset ühiselt analüüsida.

Nõustamine toimub arenguvestluse vormis, kus:

- tehakse kokkuvõtte uuringutest ja arengu hindamisest;
- ollakse perele toetajaks;
- arutatakse lapse ja pere vajadustest;
- antakse teavet lasteaias ja piirkonnas olemasolevate arendamisvõimaluste kohta.

Vajadusel ning vanema nõusolekul avatakse

LAPSE INDIVIDUAALSE ARENGU KAART (Lisa2)

II Tasand - Tugisüsteemid laste abistamiseks:

- individuaalne lähenemine;
- logopeediline abi;
- arenguvestlused;
- lastevanemate nõustamine;
- pöördumine valla lastekaitse spetsialisti ja sotsiaalnõuniku poole;
- võimalik pöörduda Rapla Rajaleidja keskusesse, kus töötavad vastavad spetsialistid;
- vajadusel IAK (individuaalne arengu kaart) koostamine.

Iga tugiteenuse osutaja teeb kokkuvõtteid individuaalse vaatluse kaardile **vähemalt üks kord aastas**.

Kokkuvõttest lähtuvad edasised tegevused: tugiteenuste lõpetamine, jätkamine ja/või täiendavate uuringute tegemine ja/või ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks.

III Tasand - Sel tasandil lisandub lapse arendamistingimuste määratlemisse nõustamiskomisjon.

Nõustamiskomisjoni pöördub lapsevanem **lapse meditsiiniliste uuringute järgselt.**

Nõustamiskomisjoni otsuse alusel jätkub eriõpetuse ja tugiteenuste rakendamine lasteaia tava-, sobitus- või erirühma tingimustes.

Andekas laps - Andekuse tunnused, mida saab tähele panna, avalduvad :

- mõtlemise ja õppimise osas,
- töösse suhtumise ja huvide osas,
- sotsiaalses käitumises.

9. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Esimese sammu koostöö loomiseks teeb õpetaja. Hea koostöö aluseks on õpetaja professionaalsed suhtlemisoskused, positiivne hoiak ja oskus ennast vanematele arusaadavaks teha.

Lasteaias on kodu ja lasteasutuse koostöö aluseks LAPS – LAPSEVANEM – LASTEAED, mis seisneb kolme komponendi koosmõjus ja –töös. **Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.**

Lapse arengu soodustamiseks tehakse koostööd lapsevanemaga. Sellele aitab kaasa vastastikune usaldus ja lugupidamine ning avatud suhtlemine. Lapsevanemale tutvustatakse lasteasutuse õppekava, rühma aasta, kuu või nädala plaane. Samuti on võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel. Lapsevanem annab lasteaia tegevuse tulemuslikkusele hinnangu. Selleks korraldab lasteaed kevaditi rahulolu küsitluse nii lapsevanematele kui ka lastele.

Õpetaja teavitab lapsevanemat regulaarselt lapse arengust ning kaasab ta hinnangu andmisse, samuti toetab ja annab nõu kasvatusküsimustes.

Soovituslikult vähemalt korra aastas viib rühmaõpetaja vanema(te)ga läbi individuaalse vestluse. Selle eesmärgiks on saavutada kooskõla kodu ja lasteasutuse tegevuse eesmärkides ja põhimõtetes. Arenguvestluse käigus antakse kahepoolset tagasisidet lapse arengust ning kavandatakse mõlemapoolsed edasised tegevused lapse arengu toetamisel.

Vanematega suhtlemise võimalused:

- individuaalne vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal;
- personaalsed kirjalikud teated vanematele;
- oluline info rühma teadetetahvilil;
- elektrooniline kirjavahetus (e-mail, rühma list, ELIIS);
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal;
- lapse arenguvestlus;
- lastevanemate nõustamine ja koolituste läbiviimine;
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias;

- lastevanemate osalemine lasteaia- ja rühmaüritustel;
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme **lasteaia hoolekogusse**. Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse süsteemselt läbi lastevanemate rahulolu uuringuid vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui 1 kord kolme aasta jooksul.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga. Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik õppenõukogu ja hoolekogu liikmed. Õppekava rakendumist analüüsitakse ja viiakse sisse täiendused/parandused kevadel aktiivse õppe-perioodi lõpul. Läbi õppenõukogu kinnitab direktor muudatused ja parandused ning tulemusi arvestatakse sügisel aasta tegevuskava koostamisel.

Varbola Lasteaia õppekava muudetakse seoses haridusalse seadusandluse muudatustega, tulemustega siehindamissüsteemis, muudatustega riiklikus õppekavas või analüüsi tulemusel.

Õppekava tutvustatakse lasteaia hoolekogule ja vallavalitsusele. Lapsevanemal on võimalus tutvuda õppekavaga. Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

LASTEAIA AASTARING

- Teadmistepäev
- Mihklipäeva oksjon Sügise sünnipäev
- Isadepäev Poistenädal
- Mardipäev/Kadripäev – rahvuslikud lastehommikud
- Advendiaja alguse tähistamine
- Jõulupeod
- Jõululaat
- Lasteaia sünnipäev
- Vastlapäev
- Sõbrapäev
- Looma-aasta algus
- Eesti Vabariigi aastapäev
- Tüdrukute nädal
- Lihavõtted
- Tervise + südamenädal
- Spordi- või matkapäevad
- Emadepäev
- Lastekaitsepäev
- Lõpuekskursioonid
- Koolisaatmispidu

TEEMADE KÄSITLEMISE ULATUS

SEPTEMBER

- Rühma- ja viisakusreeglite meeldetuletamine
- Liiklusteema ja transport
- Sügise sünnipäev ja sügisannid aias, põllul, metsas
- Muutlikud ilmad
- MINA ja lasteaed
- veekogud

OKTOOBER

- miks loodus vahetab värve - sügisilmad
- puud, põõsad
- põld, aed ja mets sügisel
- mida teha sügisandidest (lilled, juurviljad, puuviljad, metsaannid, puud)
- puu- ja aedviljade degusteerimine
- üle eestiline ettelugemisepäev (20. Oktoober)
- raamatud ja ajakirjad
- kodu- ja metsloomad; (lemmikloomapäev)
- meisterdamine looduslikust materjalist
- rändlinnud
- tervislik toit
- teraviljad; leivanädal
- Varbola Linnus

NOVEMBER

- helkur; ohutu liiklemine;
- hingedeaeg; peresuhted ja traditsioonid peres; sugupuu
- tööd, toimetused, ametid, tööriistad/töövahendid
- tähtpäevad (isadepäev, mardipäev, kadripäev) kommete tutvustamine
- talurahvas (vanad rahvakombed) rahvariided; talu/koduloomad; rahvalaulud ja liisusalmid
- loodus ja ilmastik; kuidas riietume
- aastaegade vaheldumine; hommik, lõuna, õhtu, öö

DETSEMBER

- tutvustada lastele lähemalt jõulupuud (kuusk, nulg, mänd); okaspuud
- advendiaeg
- päkapikuaeg
- jõulukaunistused
- jõuluaja kombed ja toimetused vanal ajal ja nüüd
- jõulud, jõulupeod ja vana- aasta
- lasteaia sünnipäev

JAANUAR

- uus aasta
- talvine loodus, mets ja metsloomad (tõnisepäev)
- paigalinnud
- põhja- ja lõunamaa loomad, linnud
- maailmaruum
- talvetööd ja lõbud; ohud talvel
- emotsioonid
- tervislikud eluviisid – hügieen, terved hambad

VEEBRUAR

- mängud sõpradega
- sõprus & sõprus = rahvuskultuur; teised rahvused ja riigid
- kuulsad ja kummalised eestlased
- minu kodukoht
- Eesti Vabariigi aastapäev
- Eesti naabrid
- Eesti linnad ja pealinn Tallinn
- Eesti sümboolika; rahvuslikud mustrid
- peretraditsioonid ja elukutsed
- Vastlapäev ja kombed
- talveilmad
- transpordivahendid
- tervis – inimese keha

MÄRTS

- millest on tehtud väikesed tüdrukud (naiste- ja tüdrukute päev)
- kodumasinad
- kevadetunnused looduses
- kevadekuulutajad: kuldnokk, lumi ja märtsikelluke
- teater; teatriliigid; muinasjutt; rahvalooming
- emakeel ja muukeelsed lapsed

APRILL

- 112; ohutus, esmaabi
- Ehitised (kodukoha ümbrus; teenindusasutused)
- tervis; mina – kes ma olen?
- loodushoid – ilmad, loomad, linnud kevadel
- kevadised aiatööd
- Jüripäev ja Jüriöö jooks
- kevadpühad (liikuvad)
- kahepaiksed/kalad
- õueõpe
- volbripäev
- Varbola linnus

MAI

- emade ametid; emadepäev ja perekond
- putukad ja mutukad
- konnapere ja elu vees
- kevadlilled ja aas
- soo ja raba
- õueõpe
- lasteaia lõpupidu

JUUNI

- laps ja turvatunne – Lastekaitsepäev
- päike õhk ja vesi
- Jaanipäev/võidupüha

AUGUST – „MÕTELDA ON MÕNUS, MÄNGIDA ON TORE“

LASTEAIA ÕPPEKAVA
II osa
KOOLIVALMIDUSE KRITEERIUMID JA
ÜLDOSKUSED

KOOLIVALMIDUSE KRITEERIUMID

Heaks toimetulekuks kollektiivis on vajalik, et laps koolimineku ajaks:

- oskab suhelda kaaslasega sõbralikult
- on viisakas ja abivalmis
- arvestab teistega ja käitub vastavalt ühiselu reeglitele
- teeb koostööd kaaslastega
- oskab kuulata õpetaja või kaaslase juttu ja tööjuhendit
- istuda rahulikult 10 min, segamata teise jutu vahele
- suudab keskenduda ülesande täitmisele
- julgeb esineda, ennast sõnaliselt väljendada
- suudab valitseda oma emotsioone
- suudab keskenduda lühiajaliselt muusika kuulamiseks
- oskab laulda lihtsaid laste laule
- hoiab korras oma töökoha ja lähiümbruse
- oskab paluda vajadusel abi
- oskab riietuda iseseisvalt, hoiab oma riideesemeid ja tunneb ära need teiste hulgast
- oskab ette näha ohtusid liikluses, elektriga ja tulega.

Heaks õppimiseks on vajalik, et laps:

- tunneb kõiki joonistähti
- oskab lugeda veerides (ütleb häälikuid häälides E – M – A)
- omaks laialdast sõnavara; jutustada pildi või pildisarja järgi, oma lemmiktegevust või mõnest huvitavast sündmusest, elamusest jms.
- oskab arutleda ning tuua välja põhjus-tagajärg suhted: sellepärast, et.....
- räägib selgelt, oskab väljendada oma mõtteid täislausetena
- oskaks kuulnud loos või pildil tuua välja olulisi sündmusi
- oskab nimetada häälikute järjekorda sõnades
- tunneb ja loendab numbreid kümne piires kahanevalt ja kasvavalt
- oskab kirjutada joonistähti ja numbreid
- suudab haarata silmadega 3-5 objekti
- oskab orienteeruda ruumis: vasak-parem; keskel-ääres; üleval-all-nurgas
- oskab orjenteeruda ajas: eile-täna-homme; enne ja pärast
- oskab hoida pliiatsit õigesti käes ja kääridega lõigata
- teab aastaaegu ja nädalapäevi ning nende järjekorda

- teab öelda oma sünnipäeva-, ees- ja perekonnanime, pereliikmete nimesid, aadressi, vanemate töökohta, ametit

Laps oskab:

- kõndida jalgu lohistamata
- joosta päkkadel
- hüpata kahel ja ühel jalal
- ronida vahelduva sammuga
- roomata käsi ja jalgu liigutades
- paigal keerutada
- liikuda erineva tempoga, kiirendada ja aeglustada liikumist, vastavalt korraldustele peatuda ja muuta liikumissuunda
- suuta säilitada tasakaalu
- kooskõlastada oma liikumisi ja liigutusi kaaslaste omadega
- kontrollida oma keha asendit ja rühti kõndimisel, istumisel, seismisel
- käsitseda mängu- ja spordivahendeid (visata, lüüa, püüda palli, veeretada rõngast nii parema kui vasaku käega) otstarbekalt

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

MÄNGUOSKUSED - MÄNG ON VÄIKESE INIMESE TÖÖ.

Üld eesmärgid:

- 1) laps õpib nägema maailma erinevatest rollidest ja positsioonidest lähtudes;
- 2) laps õpib arvestama teiste soove ja huve ning kooskõlastama oma ideid teiste omadega;
- 3) laps õpib mängu kaudu alluma reeglitele;
- 4) laps õpib täitma ühist eesmärki ja teisi aitama.

Mängud jaotatakse: vabamängud ehk loovmängud (rollimängud, ehitusmängud, lavastusmängud); reeglismängud ehk valmismängud (õppemängud).

Õpetaja ülesandeks on luua igakülgsed võimalused laste mängudeks:

- 1) vaja on teadmisi, muljeid ja kogemusi ümbritsevast maailmast, loodusest, elust ja tegevustest;
- 2) vaja on mitmekesisist mängukeskkonda mänguasjade ja erinevate materjalide näol;
- 3) oluline on lapse oskuslik juhendamine ja ka lapsega koos mängimine;
- 4) mängides peab säilima lapse iseseisvus, algatusvõime ja valikuvabadus.

3-aastased lapsed

Eesmärgid õpetajast lähtuvalt:

- 1) Luua soodsad tingimused, et süveneks oskus mängida kõrvuti.
- 2) Suunata lapsi mängima erinevate mänguasjadega – realistlikud mänguasjad, asendusmänguasjad).
- 3) Kasutada ka lavastusmänge mängu rikastamiseks.

Lapse eeldatavad oskused:

- 1) suudab ühendada üksikud mängulised toimingud omavahel tervikuks (nukku toidetakse, riietatakse, jalutatakse);
- 2) täidab lihtsaid mängureegleid;
- 3) oskab täita mängudes lihtsamaid rolle.

3-4-aastased lapsed

Eesmärgid õpetajast lähtuvalt:

- 1) Soodustada laste iseseisvust mängude mängimisel (teema, koha ja vahendite valimisel).
- 2) Suunata lapsi mängima koos ja pöörata tähelepanu laste omavahelistele suhetele mängus.
- 3) Lavastusmängus suunata kasutama rollile iseloomulikku liikumist ja kõnet.

Lapse eeldatavad oskused:

- 1) suudab ühendada mitmed mängulised toimingud omavahel (toidu valmistamine, nuku söötmine, nõude pesemine, magama panek);
- 2) suudab rollimängus täita võetud rolli, pidada kinni rollist tulenevatest toimingutest ja suhetest;
- 3) oskab kasutada mängudes erinevaid mängumaterjale.

4-5-aastased lapsed

Eesmärgid õpetajast lähtuvalt:

- 1) Innustada lapsi leidma lavastusmängudes leidma erinevaid väljendusvahendeid.
- 2) Pöörata rollimängudes tähelepanu toimingutele ja suhetele.

Lapse eeldatavad oskused:

- 1) suudab mängida mitme lapsega koos;
- 2) oskab iseseisvalt mängida erinevaid mänge;
- 3) oskab loovalt kasutada erinevaid mänguasju ja mängumaterjale;
- 4) on huvi mängida erinevaid mänge.

5-6 aastased lapsed

Lapse eeldatavad oskused

- 1) suudab mängida koos teiste lastega huvitavalt, kestvalt ja loovalt;
- 2) oskab iseseisvalt valida mängu ja arendada nende sisu;
- 3) oskab täita mängudes erinevaid rolle ja tuua välja rollile olulised toimingud ja suhted;
- 4) oskab täpselt täita erinevaid mängureegleid;
- 5) oskab tegutseda koos ühise eesmärgi nimel;
- 6) suudab ühendada erinevad mängud ja tegevused omavahel;
- 7) oskab vajadusel ise valmistada vajalikke mänguasju ja neid oma mängus kasutada;
- 8) kasvab soov ja julgus esineda teistele.

6-7 aastased lapsed

Lapse eeldatavad oskused

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast,
- 3) algatab erinevaid mänge ja arendab nende sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

TUNNETUS JA ÕPIOSKUSED

PÕHIÜLESANNE:

- 1) Lapse oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.
- 2) Lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada.

Kolmanda eluaasta lõpuks laps:

- 1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- 2) plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
- 3) keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole püsiv;
- 4) tegutseb vahetult konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- 5) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- 6) mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- 7) on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- 8) osaleb dialoogis;
- 9) jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemustele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- 10) mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest,
- 11) rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi
- 12) on ettekujutus arvumõistest ja värvuste nimetustest
- 13) leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt;
- 14) tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik
- 15) omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Neljanda eluaasta lõpuks laps:

- 1) oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel;
- 2) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- 3) hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
- 4) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest,

- 5) järgib lihtsaid reegleid;
- 6) huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
- 7) osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;
- 8) liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
- 9) saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
- 10) omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Viienda eluaasta lõpuks laps:

- 1) tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid kindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- 2) reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- 3) tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
- 4) tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- 5) konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- 6) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- 7) räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
- 8) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit;
- 9) oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- 10) eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
- 11) tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- 12) omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- 13) kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätamise viise (mälustrateegiaid).

Kuuenda eluaasta lõpuks laps:

- 1) plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20 – 30 minutiks,
- 3) kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- 4) kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- 5) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;

- 6) kasutab sidusat kõnet, tema dialog on suunatud rohkem iseendale;
- 7) osaleb aktiivselt käelistes ja loov tegevustes;
- 8) saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest,
- 9) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui ka sarnases olukorras;
- 10) kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Seitsmenda eluaasta lõpuks laps:

- 1) organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- 2) suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- 3) toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- 4) keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kehtvamaks tahtepingutuseks;
- 5) seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiaid;
- 6) katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- 7) osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- 8) liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- 9) loob uusi seoseid eeskujud, seletuse, kuulamise ja nägemise kaudu;
- 10) kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- 11) kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- 12) huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- 13) teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboteid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- 14) orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
- 15) oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED

PÕHIÜLESANNE:

- 1) Lapse oskus teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavadid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.
- 2) Lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Kolmanda eluaasta lõpuks laps:

- 1) saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- 2) on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus
- 3) väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
- 4) võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- 5) tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- 6) vajab enesekindluse saavutamiseks turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid
- 7) osaleb täiskasvanuga ühistegevuses; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti
- 8) jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
- 9) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos, tegutseb kontakti luues;
- 10) algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- 11) Täidab päeaelu rutiini;
- 12) Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäeaelu rolle ja tegevusi.

Neljanda eluaasta lõpuks laps:

- 1) Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- 2) Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- 3) Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt, tualetiharjumused), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 4) Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- 5) Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- 6) Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 7) Püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 8) Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;

- 9) Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- 10) Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid;
- 11) Saab aru valetamisest kui taunivast käitumisest,
- 12) Huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas.

Viienda eluaasta lõpuks laps:

- 1) Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- 2) Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest,
- 3) Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning organiseerub oma suutlikkuses;
- 4) Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 5) On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- 6) Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- 7) Eelistab sootüübilisi mängu;
- 8) Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- 9) Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- 10) Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida rohib, mida mitte.

Kuuenda eluaasta lõpuks laps:

- 1) Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) Seab endale eesmärgi ja üritab neid ellu viia;
- 3) On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- 4) Eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted;
- 5) Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- 6) Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- 7) Järgib sotsiaalset rutiini.

Seitsmenda eluaasta lõpuks on laps:

- 1) Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendeid;
- 2) Vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest;

- 3) Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusse sallivalt;
- 4) Suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem oma vanematest;
- 5) Algatab mängu ja tegevusi;
- 6) Püüab kõigega hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete;
- 7) Hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise;
- 8) Loob sõprussuhteid,
- 9) Järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi;
- 10) Talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse;
- 11) Arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul.

6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- 2) Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 3) Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- 4) Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- 5) Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- 6) Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- 7) Julgeb keelduda (ühis) tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik;
- 8) Kirjeldab kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- 9) Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- 10) Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- 11) Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- 12) Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- 13) Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad ja vajalikud;
- 14) Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- 15) Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- 16) Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- 17) Teab kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- 5) Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses;
- 7) Valdab suhtlemiseks piisavalt sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 8) Hääldab oma kõnes ja etteõeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 9) Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- 10) Kirjutab joonistähedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;

11) Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi,
- 2) Võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*
- 3) Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1 – 12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- 5) Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
- 7) Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- 8) Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
- 9) Oskab öelda kellaaega täistundides;
- 10) Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja päeva;
- 11) Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nor vms);
- 12) Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogram) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- 2) Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- 3) Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- 4) Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- 5) Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- 6) Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- 7) Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistuseks;
- 8) Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- 2) Laulab eakohaseid rahva- ja lastealaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi;
- 3) Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 4) Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- 5) Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 6) Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud laulude ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasamänge;
- 7) Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis;
- 8) Liigub vastavalt muusika meeleolule;
- 9) Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

- 1) Keskendub sishipäraseks kehaliseks tegevuseks,
- 2) Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- 7) Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- 8) Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- 9) Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 10) Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- 13) Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.